

Izvorni znanstveni rad

UDK: 657.1

Rad zaprimljen: 14.07.2017.

Rad prihvaćen: 16.08.2017.

INTEGRIRANO IZVJEŠTAVANJE - KONCEPT I UTJECAJ NA USPJEŠNOST HRVATSKIH PODUZEĆA

Prof.dr.sc. Neda Vitezić,

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Hrvatska

neda.vitezic@efri.hr

Antonija Petrlić, mag.oec.,

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Hrvatska

antonija.petrlic@efri.hr

SAŽETAK RADA:

Integrirano izvještavanje kombinacija je financijskih i nefinancijskih informacija namijenjenih prvenstveno vanjskim akterima-dionicima. No ono je i učinkovit alat upravljačkog nadzora jer potiče integrirano tj. cjelovito razmišljanje, jača reputaciju i ukupnu uspješnost poduzeća. Cilj ovog rada je istražiti koliko je globalni okvir za integrirano izvještavanje (IR) prepoznat u hrvatskim poduzećima i da li veća razina efikasnosti potiče poduzeća na društveno odgovornije poslovanje. Polazište je Okvir za integrirano izvještavanje (IIIRC) čiji koncept se analitički razlaže s kritičkim osvrtom na razliku između izvještavanja o društvenoj odgovornosti i koncepta integriranog izvještavanja. Empirijsko istraživanje obuhvatilo je poduzeća sa Zagrebačke burze te ona poduzeća koja su u Hrvatskom poslovnom savjetu za održivi razvoj (HR PSOR). Temeljem podataka iz Amadeus baze, Registra godišnjih financijskih izvještaja FINA i internet stranica poduzeća analizirao se je sadržaj izvještavanja te, odabirom relevantnih pokazatelja, uspješnost poslovanja na uzorku od 138 poduzeća. Istraživanje je potvrdilo da poduzeća koja transparentnije izvještavaju o svojim rezultatima kroz podatke o ekonomskom, ekološkom i društvenom aspektu poslovanja imaju veću efikasnost mjerenu financijskim rezultatima. Osim toga utvrdilo se da ta ista poduzeća pored ekonomskog aspekta u svojim izvještajima veću pažnju posvećuju ekološkim, a manje društvenim pokazateljima.

Ključne riječi: *integrirano izvještavanje, uspješnost, hrvatska poduzeća*

1. UVOD

Cilj ovog rada bio je istražiti koliko je globalni okvir za integrirano izvještavanje prepoznat u hrvatskim poduzećima i da li veća razina efikasnosti potiče poduzeća na društveno odgovornije poslovanje i transparentnije izvještavanje. Stoga se u nastavku najprije sažeto iznosi koncept integriranog izvještavanja s osvrtom na razlike s osnova izvještavanja o društvenoj odgovornosti, a rezultatima empirijskog istraživanja će se dokazati da poduzeća koja su uspješnija prema odabranim pokazateljima efikasnosti, transparentnije i sveobuhvatnije izvještavaju o svojim rezultatima poslovanja. Također je istraživanjem utvrđeno koji su aspekti TBL koncepta najčešće prisutni u praksi hrvatskih velikih poduzeća.

Integrirano ili cjelovito izvještavanje odraz je globalnih tendencija suzbijanja rizičnosti u poslovnim odnosima transparentnijim izvještavanjem o rezultatima poslovanja. Transparentnost je jedno od načela korporativnog upravljanja koje se ističe posljednjih 10-tak i više godina kroz razna načela, smjernice, zakone i sl. Tako je i koncept integriranog izvještavanja produkt globalne asocijacije pod nazivom Međunarodno vijeće za integrirano izvještavanje (engl. The International Integrated Reporting Council-IIRC)¹. Cilj ovog projekta bio je da se sveobuhvatnijim pristupom izvještavanja podigne razina kvalitete informacija, te su se stoga provele inovacije u izvještavanju, ponajprije iz razloga zaštite investitora. Naime opširnijim i sveobuhvatnijim informacijama o tome kako pojedina organizacija kreira svoju vrijednost kroz vrijeme omogućava se efikasnije donošenje odluka potencijalnih ulagača. Dakle, želi se prikazati „cjelovito (integrirano) razmišljanje“ o tome kako menadžment uz pomoć ostalih dionika stvara vrijednost za investitore. Cjelovito razmišljanje uzima u obzir povezanost i međusobnu uvjetovanost između čitavog niza čimbenika koji utječu na stvaranje vrijednosti poduzeća uključujući kapital kojeg poduzeće koristi, kapacitet s kojim raspolaže, način kreiranja poslovnog modela i strategiju, te ostale aktivnosti i rezultate poslovanja kao i ishode iskazane prošlim, sadašnjim i budućim kapitalom (The International <IR> Framework, 2013- u nastavku Okvir).

Integrirano izvještavanje važno je za današnji upravljački sustav koji bi se trebao bazirati na održivom odnosno društveno odgovornom poslovanju. Održivost pretpostavlja „razvoj kojim se udovoljava potrebama sadašnjice, a da se pritom ne ugrožava mogućnost budućih generacija da zadovolje svoje potrebe“ (WECD, 1987). Koncept održivosti je vrlo kompleksan i dinamičan i

¹ IIRC je globalno udruženje regulatora, investitora, kompanija, donositelja standarda, računovodstvene profesije i raznih nevladinih udruga, čija je glavna misija uspostavljanje integriranog izvještavanja i razmišljanja kao norme unutar poslovne prakse javnog i privatnog sektora, s naglaskom na stvaranje dodane vrijednosti. op.a.

zahtjeva uspostavljanje ravnoteže između ekonomskih, ekoloških i društvenih ciljeva. S aspekta poduzeća održivost se referira kroz koncept društveno odgovornog poslovanja, što znači da u poslovnoj politici poduzeća donošenje odluka i planiranje mora biti u okvirima ekoloških i socijalnih zahtjeva. To istovremeno nameće smjernice za održivo poslovanje i potrebu za jedinstvenom i globalnom metodologijom izvještavanja.

2. TBL KONCEPT – OSNOVA ZA INTEGRIRANO IZVJEŠTAVANJE

Koncept trostrukog konačnog rezultata ili trostrukog ishoda (engl. Triple Bottom Line-TBL, ili People, Planet, Profit koncept-3P) polazi od premise da u uvjetima održivosti ekonomski ili komercijalni aspekti nisu dovoljni za ocjenu poslovanja već je poželjno djelovati i izvještavati o ekološkim i društvenim aspektima poslovanja. Šire shvaćanje ovog koncepta obuhvaća vrijednosti, strategiju i praksu i način kako se koristi u ostvarivanju ekonomskih, okolišnih i društvenih ciljeva (Elkington, 2006). Zbog različitosti poimanja TBL koncepta dosadašnja praksa je u posljednjih desetak godina generirala čitav niz izvještaja pod različitim nazivima „izvještaj o održivosti“, „izvještaj o društvenoj odgovornosti“, „izvještaj o korporativnom upravljanju“, „socijalni izvještaj“, „triple bottom line izvještaj“, „3P izvještaj“ i sl. Svima njima je zajedničko da se pored uobičajenih ekonomskih uglavnom financijskih podataka i pokazatelja uključuju sve više podaci o ekološkim i socijalnim aspektima te načinu upravljanja (engl. Environmental, Social and Governance-ESG). Izvještavanje po konceptu trostrukog rezultata ili ishoda je prvi postavio Elkington (1997), kako bi povezo financijski učinak (profit) kroz riječ „bottom line“ i potrebu za uvažavanjem i povezivanjem okolišnih i društvenih rezultata (riječ „triple“). Zahtjevi današnjice su da sustav mjerenja poslovanja treba voditi računa o svim utjecajima koje poduzeće ima na društvo, uključujući ljudska, prava, slobodu, jednakost i dr. (Vitezić, 2010).

Koncept integriranog ili cjelovitog izvještavanja temelji se na TBL konceptu i dosadašnjoj praksi informiranja o financijskim rezultatima poslovanja, no zahtjeva cjelovito prikazivanje financijskih i nefinancijskih informacija (Oliver i sur., 2016). No valja naglasiti da se izvještavanje o društveno odgovornom poslovanju ili društvenoj odgovornosti (engl. Corporate Social Responsibility-CSR) razlikuje od integriranog ili cjelovitog izvještavanja i to po dva osnova: prvo sadržaj nije istovjetan, a drugo namjerna je različita (Velte i Stawinoga, 2016) Izvještavanje o društvenoj odgovornosti obuhvaća ekonomski, ekološki i društveni ili socijalni aspekt poslovanja i namijenjeno je svim izravnim i neizravnim dionicima. Okvir integriranog izvještavanja nadilazi ove aspekte i proširuje izvještavanje na proces kreiranja vrijednosti. Na taj način bi ulagači, kojima je prvenstveno izvještaj namijenjen, a i ostali dionici dobili uvid kako

poduzeće tijekom vremena stvara dodanu vrijednost, a subjektivno mogu prosuditi temeljem uvida u pokazatelje uspješnosti i planove poduzeća kako će u budućnosti kreirati vrijednost. Osnovni cilj je postići što veću kvalitetu izvještavanja bazirajući se na povezivanju strategije, upravljanja i kreirajući rezultate poduzeća u kontekstu ekonomskih, ekoloških i socijalnih zahtjeva. Iako je cjelovito izvještavanje usmjereno svima, ipak najveći interes vide investitori koji ovakav način izvještavanja vide kao ključnu inovaciju koja će pospješiti dugoročno investiranje. Prednosti za upravljačku strukturu su bolje razumijevanje strategije u okviru ekoloških, socijalnih i ekonomskih utjecaja; veći pregled za smanjenje rizika, suočavanje s resursnim ograničenjima; veća mogućnost za investicijama; manji troškovi. S druge strane, važno je navesti i prednosti za dioničare: bolje poznavanje poslovanja, veći broj pokazatelja o dugoročno održivom poslovanju, veće povjerenje na temelju transparentnosti itd. Istraživanje (IIRC, 2014) je pokazalo da najveći broj ispitanika, njih 92% smatra da IR rezultira boljim razumijevanjem stvaranja vrijednosti poduzeća, 84% ispitanika smatra da poduzeće profitira od novog koncepta izvještavanja, dok 71% ispitanika smatra da IR donosi konkurentnije strateške prednosti.

3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA I REZULTATI

Koncept integriranog izvještavanja je relativno nov i u začetku jer je Okvir donesen tek 2013. godine i primjenjuje se na dobrovoljnoj bazi. Stoga se izvještavanje uglavnom u hrvatskim poduzećima temelji na užem poimanju koncepta TBL koristeći pri tome u najvećem broju slučajeva GRI² smjernice ili vlastiti oblik izvještavanja o društvenoj odgovornosti. Stoga se u empirijskom dijelu pod integriranim izvještavanjem podrazumijevaju izvještaji koji obuhvaćaju ekonomski, okolišni i društveni aspekt poslovanja.

3.1. UZORAK I METODE

Kako bi se utvrdilo koliko su hrvatska poduzeća prepoznala globalni okvir integriranog izvještavanja i koliki je utjecaj efikasnosti poslovanja na razinu njegove implementacije provedeno je empirijsko istraživanje na uzorku od ukupno 138 poduzeća u razdoblju od 2011. do 2015. godine. Za ispitivanje utjecaja na uspješnost poslovanja odabrano je 5 pokazatelja, odnosno statistički je bilo 690 zapažanja. Uzorkom su bila obuhvaćena poduzeća čiji su papiri bili uvršteni na Zagrebačkoj burzi³ na dan, 28.06.2017. i poduzeća koja su

² GRI smjernice jedinstveni su priručnik za poticanje izvještavanja o održivosti zasnovanog na trostrukom konačnom rezultatu ili ishodu (TBL). Periodički se revidiraju u cilju pružanja najboljih i aktualnih smjernica za učinkovito izvještavanje o održivosti.

³ Iz uzorka su isključena banke, osiguravajuća društva, investicijski fondovi, gradovi, poduzeća u stečaju i likvidaciji, ministarstva i sama Zagrebačka burza d.d.

na isti dan evidentirana kao član HR PSOR-a⁴, a čiji se petogodišnji niz financijskih podataka (2011.-2015.) mogao naći unutar Amadeus Bureau van Dijk baze podataka. Eventualni nedostaci za izračun odabranih pokazatelja efikasnosti nadopunjeni su iz Registra godišnjih financijskih izvještaja FINA-e. Uzorak su činile dvije grupe poduzeća: prva, poduzeća koja koriste GRI smjernice za izvještavanje ili sama kreiraju izvještaje o održivosti (41 poduzeće) i druga, poduzeća koja izvještavaju samo o financijskim rezultatima poslovanja i eventualno nekim nefinancijskim podacima, najčešće o broju zaposlenih (97 poduzeća).

Najveći dio ukupnog uzorka čine velika poduzeća (73) i srednje velika poduzeća (40) dok je samo 25 malih poduzeća. Prerađivačka industrija je najzastupljenija djelatnost (33%), a slijede ju djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (21%), stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti (11%), trgovina na veliko i na malo: popravak motornih vozila i motocikala (9%), i prijevoza i skladištenja (8%). Ostale djelatnosti pojedinačno sudjeluju s manje od 4%. Poduzeća koja prikazuju poslovne rezultate integriranim načinom izvještavanja čine uzorak od 78% velikih, 12% srednje velikih i 10% malih poduzeća, pretežito zastupljenih u prerađivačkoj industriji (49%). Podaci za utvrđivanje stupnja ugrađenosti ekonomskih, društvenih i ekoloških pokazatelja prikupljeni su sa internet stranica, točnije iz godišnjih financijskih izvještaja pojedinog poduzeća, a rezultati će biti prikazani pomoću odgovarajuće analitičke metode. Utjecaj efikasnosti na integrirano izvještavanje i društveno odgovorno poslovanje utvrdit će se temeljem deskriptivne statistike i testirati pomoću parametrijske (T-test) i neparametrijske statističke metode (Mann-Whitney U testa).

3.2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Cilj ovoga rada je utvrditi razvijenost integriranog načina izvještavanja kao pozitivne prakse odgovornog upravljanja poduzeća na području Hrvatske i dokazati da su poduzeća veće razine efikasnosti sklonija integriranom načinu izvještavanja. Točnije, želi se potvrditi teza dosadašnjih istraživanja (Waddock i Graves, 1997, Weber i sur., 2008, Vitezić, 2011, Tuareta, 2015), da postoji pozitivna veza između uspješnosti poslovanja i primjene integriranog načina izvještavanja. Stoga je postavljena sljedeća hipoteza: *veća razina ostvarene efikasnosti potiče poduzeća na implementaciju integriranog načina izvještavanja i društveno odgovornije ponašanje*

Kako bi se potvrdila navedena hipoteza odabrani su sljedeći pokazatelji efikasnosti poslovanja, a koji se najčešće koriste za prikaz uspjeha poslovanja

⁴ Ukupan broj članova HR PSOR-a na dan 28.06.2017. bio je 36, a u uzorak je ukupno uzeto 34 poduzeća obzirom da jedan član banka, a da za drugog nisu bili dostupni podaci u Amadeus Bureau van Dijk bazi podataka.

pojednog poduzeća: povrat na angažiranu imovinu (engl. Return on assets - ROA), povrat na uloženi kapital (engl. Return on equity - ROE), operativna dobit (engl. Earnings before interest and taxes – EBIT), dobit prije kamata, poreza i amortizacije (engl. Earnings before interest, taxes, depreciation, and amortization – EBITDA) i marža profita (engl. Profit margin – PRMA). Za prikupljeni petogodišnji niz navedenih pokazatelja izvršena je deskriptivna statistika pomoću softverskog paketa Stata 14 te su dobiveni sljedeći rezultati:

Tablica 1.: Deskriptivna statistika cijelog uzorka

Varijabla	Broj zapažanja	Srednja vrijednost	Standardna devijacija	Minimum	Maksimum
ROA	690	3.65987	8.131343	0	111.6
ROE	690	7.436793	19.98132	0	219.042
EBIT	690	47457.64	318266.8	-1712000	3200449
EBITDA	690	135796.2	587273.3	-432150.3	6935000
PRMA	690	8.116335	17.34235	0	159.63

Izvor: obrada autora

Tablica 2.: Deskriptivna statistika poduzeća s integriranim izvještavanjem

Varijabla	Broj zapažanja	Srednja vrijednost	Standardna devijacija	Minimum	Maksimum
ROA	205	5.00401	7.503443	0	48.548
ROE	205	8.26659	11.01722	0	67.734
EBIT	205	132068.1	535586.6	-1712000	3200449
EBITDA	205	386497.3	1013754	-432150.3	6935000
PRMA	205	6.84481	8.728014	0	68.252

Izvor: obrada autora

Tablica 3.: Deskriptivna statistika poduzeća bez integriranog izvještavanja

Varijabla	Broj zapažanja	Srednja vrijednost	Standardna devijacija	Minimum	Maksimum
ROA	485	3.091728	8.324929	0	111.6
ROE	485	7.086054	22.73287	0	219.042
EBIT	485	11694.46	137761.7	-427734	2644947
EBITDA	485	29829.72	141190.8	-365801	2646346
PRMA	485	8.653784	19.87615	0	159.63

Izvor: obrada autora

Sukladno deskriptivnoj statistici može se zaključiti da poduzeća koja primjenjuju integrirani način izvještavanja u prosjeku imaju znatno bolje rezultate.

tate većine odabranih pokazatelja od onih poduzeća koja taj koncept još nisu prihvatila. Tako npr. prosječna vrijednost povrata na angažiranu imovinu iznosi 5,0% kod poduzeća s integriranim načinom izvještavanja, dok kod poduzeća koja nemaju takvu vrstu izvještavanja iznosi 3,1% uz veću standardnu devijaciju. Dakle, četiri od pet pokazatelja imaju značajno veće srednje vrijednosti kod poduzeća s implementiranim IR, odnosno jedino profitna marža iskazuje veće prosječne vrijednosti kod poduzeća koja nemaju neki od oblika integriranog izvještavanja. To može ukazivati na činjenicu da stjecanje prihoda još uvijek ne ovisi o orijentaciji poduzeća prema održivosti, kao i da se ne izdvaja dovoljno za te namjene. Veća uspješnost mjerena pokazateljima rentabilnosti rezultat su velikih vrijednosti imovine i vlastitog kapitala (u prosjeku preko 7 i 8 puta za poduzeća s IR) kao osnove za stvaranje dobiti. Amortizacija je za prosječno 14 puta veća u odnosu na poduzeća koja ne izvještavaju o ostalim aspektima poslovanja što ukazuje na velike vrijednosti materijalne imovine koja se angažira za stvaranje učinaka.

Navedenim rezultatima potvrđeno je da poduzeća s većom iskazanom efikasnosti više izdvajaju za ekološke i društvene komponente održivosti i da su društveno odgovornija, odnosno pretpostavlja se da zbog ostvarene razine efikasnosti ta poduzeća imaju veću mogućnost za ekološkim i društvenim izdavanjima, a time i praćenjem ostvarenih rezultata kroz implementaciju integriranog načina izvještavanja.

Kako bi se odredila signifikantnost odabranih pokazatelja, postavljena hipoteza testirana je parametrijskim statističkim testom T-test i neparametrijskim statističkim testom Mann-Whitney U-test. T-testom utvrđena je statistička značajnost razlike između aritmetičkih sredina poduzeća koja izvještavaju izvan financijskih okvir i onih koji ne. Dvosmjernim testom (engl. two-tailed test) uz 95%-ni interval pouzdanosti utvrđeno je da su pokazatelji ROA, EBIT I EBITDA statistički značajne uz pretpostavku jednakosti i nejednakosti varijanci, dok su ROE i PRMA statistički neznačajni za obje pretpostavke. Neparametrijskim testom koji pretpostavlja jednakost varijanci utvrđeno je da su svi pokazatelji statički značajni tj. da postoji značajna razlika u sumi rangova između poduzeća s integriranim izvještavanjem i onih bez IR.

Tablica 4.: Testovi značajnosti

Indikatori		T-test (dvosmjerni; 95%)							Mann-Whitney test	
		Razlika srednjih vrijednosti	Razlika standardnih grešaka	t	df	Donja granica	Sig.	Gornja granica	Z	Sig.
ROA	jednakost varijanci	-1.912282	.6739507	-28.374	688	.0023	.0047	.9977	-6.517	0.000
	nejednakost varijanci	-1.912282	.6461718	-2.9594	423.216	.0016	.0033	.9984		
ROE	jednakost varijanci	-1.180537	1.665167	-.70896	688	.2393	.4786	.7607	-6.879	0.000
	nejednakost varijanci	-1.180537	1.287488	-.9169	676.065	.1798	.3595	.8202		
EBIT	jednakost varijanci	-120373.6	26132.93	-4.6062	688	0.0000	0.0000	1.0000	-9.613	0.000
	nejednakost varijanci	-120373.6	37926.42	-3.1739	215.498	.0009	.0017	.9991		
EBITDA	jednakost varijanci	-356667.6	47032.77	-7.5834	688	0.0000	0.0000	1.0000	-11.435	0.000
	nejednakost varijanci	-356667.6	71093.32	-5.0169	207.353	0.0000	0.0000	1.0000		
PRMA	jednakost varijanci	1.808974	1.444127	1.2526	688	.8946	.2108	.1054	-4.435	0.000
	nejednakost varijanci	1.808974	1.08911	1.6610	687.074	.9514	.0972	.0486		

Izvor: obrada autora

Istraživanjem se također htjelo utvrditi koji su aspekti TBL koncepta, odnosno koji su pokazatelji prema GRI G4⁵ (2013) smjernicama za izvještavanje o održivosti najčešće prisutni u praksi hrvatskih poduzeća. Analizom izvještaja utvrđeno je da se prema aspektima najčešće prikazuju sljedeći pokazatelji:

- *Ekonomski aspekt* - ekonomski učinci (zadržana ekonomska vrijednost⁶, financijske kategorije, rizici, iznosi investicija, subvencije i financijski poticaji itd.), prisutnost na tržištu i praksa nabave (udio lokalne radne snage, omjer plaće naspram min. plaće RH i min. lokalne plaće), neizravni utjecaji (investicije u lokalnu infrastrukturu).
- *Okolišni aspekt* - upotrijebljeni materijali prema obujmu ili težini, količina proizvedenog opasnog i neopasnog otpada, postotak upotrijebljenih materijala koji spadaju u reciklirane ulazne materijale, intenzitet (% sman-

⁵ G4 su zadnja revizija GRI smjernica donošenje 2013. godine.

⁶ Prema GRI G4 smjernicama izračunava se kao „Izravna ekonomska vrijednost“ koju predstavljaju prihodi umanjeni za „Distribuiranu ekonomsku vrijednost“ koju čine operativni troškovi, plaće i povlastice zaposlenika, plaćanje davateljima kapitala i vladi te ulaganja u zajednicu.

jenje) emisije stakleničkih plinova i potrošnje energije, ukupno crpljenje i ispuštanje vode, postotak i obujam reciklirane i uporabljene vode, ukupni izdaci za zaštitu okoliša, broj vozila i potrošnja goriva, značajni stvarni i potencijalni negativni utjecaji dobavljačkog lanca na okoliš i poduzete mjere, vrijednost značajnih novčanih kazni i ukupan broj nenovčanih sankcija zbog nepridržavanja zakona i propisa iz područja zaštite itd.

- *Društveni aspekt* – radni odnosi i dostojan rad (fluktuacija i struktura zaposlenika, prosječni broj sati i godišnji izdaci za obuku, omjeri plaća, prosječna plaća itd.), ljudska prava (ukupan broj slučajeva diskriminacije), društvo (potvrđeni slučajevi korupcije) i odgovornost za proizvode (zadovoljstvo kupaca i broj reklamacija).

Može se zaključiti da društveno odgovornija poduzeća u svojim izvještajima pored ekonomskih aspekata veću pažnju pridaju ekološkim pokazateljima, dok je razina društvenih još uvijek pretežito usmjerena radnim odnosima i dostojnom radu zaposlenika, iako prema GRI G4 smjernicama taj aspekt ima 157 ponuđenih pokazatelja⁷.

4. ZAKLJUČAK

Tijekom posljednjih dvadesetak godina koncept održivog poslovanja sve više prodire u svijest upravljačkih struktura pa se uslijed sve većeg naglašavanja o potrebi za transparentnosti uključuju i one informacije koje ukazuju na stav i politiku uprave i vlasnika o ekološkim i socijalnim aspektima poslovanja. Integriranim izvještavanjem kao konceptom prvenstveno namijenjenom ulagačima ali i svim zainteresiranim dionicima, ekonomski, ekološki i socijalni aspekti poslovanja proširuju se i na one informacije kojima se ocjenjuje kako konkretno poduzeće kreira svoju vrijednost. Cjelovitijim prikazom može se s većom pouzdanošću analizirati i ocijeniti poslovanje i na taj način smanjiti poslovni rizik. Na uzorku od 138 hrvatskih poduzeća potvrđeno je da veća razina ostvarene efikasnosti potiče poduzeća na implementaciju integriranog načina izvještavanja i društveno odgovornije ponašanje. Naime, poduzeća koja primjenjuju neki od oblika integriranog izvještavanja u prosjeku imaju znatno bolje rezultate: veći povrat na imovinu, povrat na vlastiti kapital, bruto dobit, od onih poduzeća koja taj koncept još nisu prihvatila. Također većina poduzeća izvještava uključujući pored financijskih pokazatelja o ekološkim i socijalnim aspektima poslovanja, gdje dominiraju pokazatelji ekološke osviještenosti. U hrvatskim poduzećima integrirano izvještavanje sukladno postavljenom Okviru još nije u potpunosti saživjelo, no s obzirom na sve naglašenije preporuke i

⁷ Prema GRI G4 smjernicama u području društvenog aspekta ukupno je ponuđeno 157 pokazatelja od kojih se 52 odnosi na radni odnos i dostojan rad. U okolišnom aspektu ih je 168, a u ekonomskom ukupno 49.

smjernice o potrebi za cjelovitijim izvještavanjem o održivosti može se očekivati da će u budućnosti sve veći broj poduzeća prihvatiti širi koncept izvještavanja s naglaskom na kreiranje vrijednosti, odnos prema okruženju i društvu.

5. LITERATURA

1. Elkington, J.(1997), *Cannibals with Forks:The Triple Bottom Line of 21st Century Business*, Capstone, Oxford
2. Elkington, J.(2006), *Governace for Sustainability,Corporate governance*, Vol. 14, No. 6 p.522-529, doi: 10.1111/j.1467-8683.2006.00527.x
3. Global Reporting Initiative (GRI), G4 Smjernice za izvještavanje o održivosti: Načela izvještavanja i standardni podaci; Provedbeni priručnik (2013), <https://www.globalreporting.org/resource/library/Croatian-G4-Part-One.pdf> (26.06.2017.)
4. IIRC and Black Sun (2014), *Realizing the benefits: The impact of Integrated Reporting*. http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2014/09/IIRC.Black_Sun_Research.IR_Impact.Single.pages.18.9.14.pdf (20.06.2017)
5. Oliver, J., Vesty, G., Brooks, A. (2016), *Conceptualising integrated thinking in practice*, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 31, No.2, str.228–248., doi: 10.1108/MAJ-10-2015-1253
6. The International <IR> Framework, *Integrated Reporting <IR>*, (2013), <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2015/03/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf> (15.06.2017.)
7. Tuareta, M. (2015), *Integrated reporting into practice-a ten year experience*, *SEA-Practical Application of Sience*, Vol. 3, No. 1, str. 565-571
8. Velt, P., Stawinoga, M. (2016), *Integrated reporting: The current state of empirical research, limitations and future research implications*, *Journal of Management Control*, Online paper, doi:10.1007/s00187-016-0235-4
9. Vitezić, N. (2010), *Corporate Sustainability and Triple Bottom Line: Croatian experience*, *Int.J.Trade and Global Markets*, Vol. 3, No.1, str.68-81
10. Vitezić, N. (2011), *Correlation between social responsibility and efficient performance in Croatian enterprises*, *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci : časopis za ekonomsku teoriju i praksu*, Vol.29 No.2 , str.423-442
11. Waddock, S.A., Graves, S.B. (1997), *The corporate social performance-financial performance link*, *Strategic Management Journal*, Vol. 18, No. 4, str.30-319, doi: 10.1002/(SICI)1097-0266(199704)18:4<303::AID-SMJ869>3.0.CO;2-G
12. Weber, O., Koellner, T., Habergger, D., Steffensen, H., Ohnemus, P. (2008), *The relation between the GRI indicators and the financial performance of firms*, *Progress in Industrial Ecology-An International Journal*, Vol. 5, No. 3, str. 236-254, doi: 10.1504/PIE.2008.019127
13. World Commission of Environment and Development (WECD) (1987), www.wsu.edu/~susdev/WCED87.html (15.06.2017.)

INTEGRATED REPORTING - CONCEPT AND IMPACT ON PERFORMANCE OF CROATIAN COMPANIES

ABSTRACT

Integrated reporting is a combination of financial and non-financial information intended primarily for external actors-stakeholders. However, it is also an effective management control tool, as it promotes integrated thinking, strengthens the company's reputation and overall success. The aim of this paper is to investigate the extent to which The International <IR> Framework (IR) is recognized in Croatian companies and whether a higher level of efficiency encourages companies to socially more responsible performance. The starting point is The International <IR> Framework whose concept is analytically expound with a critical review of the distinction between reporting on social responsibility and the concept of integrated reporting. The empirical research included companies from Zagreb Stock Exchange and those companies that are members of Croatian Business Council for Sustainable Development (HR BCSD). Research is based on the data collected from Amadeus base, Annual Financial Statements Registry of FINA and company's websites. A content analysis of 138 companies is conducted according to their reports and performance by selected relevant indicators. The results confirm that companies that more transparently report about their results through data on economic, environmental and social aspect of business have greater efficiency measured by financial results. Furthermore, the results show that these same companies, in addition to the economic aspect pay more attention to ecological and less to social indicators in their reports.

Key words: *integrated reporting, performance, Croatian companies*